«Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή» (Ἰωάν. ιδ' 6).

ΖΩΗ

«Τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή ἐστι» (Ἰωάν. ς' 63).

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἔτος ΚΔ'. | Ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Ὀκτωβρίου 1934 | Ἀριθ. 1157

ΘΑ ΕΙΣΕΛΘΗΣ ΕΙΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑΝ ΓΑΛΗΝΗΣ

Αἱ φιλονεικίαι καὶ αἱ ἔχθραι δημιουργοῦν λοιπὸν συνεπείας θλιβερὰς καὶ πολλάκις ἀνεπανορθώτους. Τοὐναντίον ἡ διαλλακτικότης, ἡ ὑποχωρητικότης, «ἡ χάρις καὶ ἡ φιλία ἐλευθεροῖ», λέγει ὁ σοφὸς Σολομῶν (Παροιμ. κε' 10).

Ἕως ὅτου ἐνέμενες εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ ὑποστηρίξῃς τὸ δίκαιόν σου μέχρις ἐσχάτου καὶ νὰ μὴ ὑποχωρήσῃς οὔτε εἰς τὸ ἐλάχιστον, διεκδικῶν καὶ τὸ τελευταῖον μονόλεπτον, ἦσο ἀναστατωμένος καὶ νευριασμένος. Ὅταν ὅμως ἐσκέφθης ὡριμώτερον καὶ ἀπεφάσισες νὰ ὑποχωρήσῃς, ὑποβαλλόμενος καὶ εἰς κάποιας θυσίας, διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ὁ συμβιβασμός, ἓν βάρος καὶ ἓν φορτίον δυσβάστακτον, ποὺ σὲ ἐπίεζε πολύ, ἔφυγεν ἀπὸ ἐπάνω σου. Ὅταν εἶπες τὴν φράσιν, «χάρισμά του. Δὲν πειράζει. Ἂς κερδήσῃ καὶ αὐτός. Ἐγὼ πτωχότερος δὲν γίνομαι μὲ τὴν παραχώρησιν αὐτήν», τὸ ἐσωτερικόν σου ἤλλαξε ριζικῶς. Ἀληθινὴ αὔρα γαλήνης διεδέχθη τὸν σφοδρὸν ἄνεμον τῆς ταραχῆς, ποὺ ἐδημιούργει μέσα σου τὴν ἐπανάστασιν. Πραγματικῶς «ἡ χάρις καὶ ἡ φιλία ἐλευθεροῖ». Αἱ χαριστικαὶ καὶ εὐνοϊκαὶ καὶ συμβιβαστικαὶ διαθέσεις, τὰ συναισθήματα τὰ φιλικὰ καὶ εὐμενῆ ἐλευθερώνουν τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὴν πίεσιν καὶ τὴν ἀναστάτωσιν, τὴν ὁποίαν τὸ φιλόνεικον πνεῦμα τῆς προκαλεῖ. Τὴν εἰσάγουν εἰς πραγματικῶς γαλήνιον καὶ ἀπολαυστικὸν λιμένα.

Ἐλευθερώνουν τὸ ἐσωτερικόν σου. Ἀλλὰ σὲ ἀπαλλάττουν συγχρόνως καὶ ἀπὸ πλῆθος ἄλλο περισπασμῶν καὶ πειρασμῶν, τοὺς ὁποίους θὰ εὕρῃς ἐμπρός σου εἴτε εἰς τὰς ἀπ' εὐθείας συζητήσεις καὶ φιλονικείας πρὸς τὸν ἀντίδικόν σου, εἴτε καὶ εἰς τὰ δικαστήρια, ὅπου θὰ προσφύγῃς διὰ νὰ ζητήσῃς τὸ δίκαιόν σου. Τί εἰμπορεῖ νὰ σοῦ συμβῇ ἀπὸ τὰς φιλονεικίας καὶ τὰς ἔχθρας, σοῦ τὸ ἀπηριθμήσαμεν ἤδη. Ποίας θυσίας καὶ ποίας δαπάνας ἀπαιτοῦν πολλάκις τὰ δικαστήρια καὶ οἱ δικηγόροι, τὸ εἰξεύρεις καλά. Ποίους κινδύνους δύνανται νὰ διατρέξουν ὄχι μόνον τὰ ὑλικά σου συμφέροντα, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ζωή σου, ἀκόμη δὲ καὶ τῆς ψυχῆς σου ἡ ἠθικὴ βελτίωσις καὶ ἡ σωτηρία, τὸ βλέπεις εἰς τόσα παραδείγματα τῆς καθημερινῆς μας ζωῆς. Ὀλίγοι φόνοι γίνονται ἐκ φιλονεικιῶν, ποὺ προεκλήθησαν ἀπὸ μικροσυμφέροντα καὶ μικροδιαφοράς; Καὶ ὀλίγοι ἀδελφοὶ ἐχωρίσθησαν διὰ παντὸς μὲ ἀδιάλλακτον ἔχθραν ἀπὸ τοιούτου εἴδους διαφωνίας καὶ φιλονεικίας γύρω ἀπὸ τὴν διανομὴν τῆς πατρικῆς κληρονομίας; Καὶ ὀλίγαι ψυχαὶ κυριολεκτικῶς ἐκολάσθησαν καὶ κατέληξαν εἰς τὸν Ἅδην ἐξ' αἰτίας τῶν περισπασμῶν αὐτῶν; ..... Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ μᾶς ἐλευθερώνουν, ἀναγνῶστά μου, «ἡ χάρις καὶ ἡ φιλία». Ἅμα θὰ εἴπῃς: «ἐμπρὸς λοιπόν· νὰ συμβιβασθῶ. Εἶνε συμφέρον μου νὰ συμβιβασθῶ. Εἶνε ὅλεθρός μου νὰ τρέχω εἰς τὰ δικαστήρια καὶ νὰ εὑρίσκωμαι εἰς φιλονεικίας»· ὅταν θὰ εἴπῃς αὐτό, θὰ ἴδῃς ἀμέσως, πόσον εὔκολος γίνεται ὁ συμβιβασμός. Καὶ ὅταν τὸν ἐπιτύχῃς, κάλεσε ὡς σύμβουλόν σου ἕνα δικηγόρον εὐσυνείδητον καὶ εἰλικρινῆ διὰ νὰ λογαριάσετε μαζῆ τί ἔχασες μὲ τὸν συμβιβασμόν, ἀλλὰ καὶ τί ἐκέρδησες ὄχι μόνον εἰς ψυχικὴν γαλήνην, ἀλλὰ καὶ εἰς ἔξοδα δικαστικὰ καὶ εἰς ἀμοιβὰς δικηγόρων κλπ., καὶ τότε θὰ πεισθῇς ἀμέσως, ὅτι καὶ τὸ ὑλικόν σου κέρδος δὲν εἶνε εὐκαταφρόνητον.

Ὦ! ναί, ἡ χάρις, αἱ συμβιβαστικαὶ διαθέσεις, ἡ ὑποχωρητικότης καὶ ἡ φιλία δημιουργοῦν μίαν νέαν ἀτμόσφαιραν. Ἀτμόσφαιραν ὄχι ἀποπνικτικήν, ὄχι στενόχωρον καὶ πιεστικήν, ἀλλὰ ἀτμόσφαιραν γαλήνης καὶ δρόσου, αὔραν ἀληθινὴν ἀνακουφίζουσαν καὶ ἀναπαύουσαν τὸ ἐσωτερικόν μας πρωτίστως, τὸ σύνολόν μας ἔπειτα.

Ἀρχιμ. † Εὐσεβίου Ματθοπούλου

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΗΝ Β' ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

12.«Δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι, ὅτι δυνατός ἐστι τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν».

Διὰ τὴν ὁποίαν αἰτίαν καὶ ὑποφέρω αὐτά, ἀλλὰ δὲν ἐντρέπομαι διὰ τὰ παθήματα αὐτά· διότι εἰξεύρω Αὐτόν, εἰς τὸν ὁποῖον ἔχω στηρίξει τὴν ἐμπιστοσύνην μου, καὶ εἶμαι πεπεισμένος, ὅτι εἶνε δυνατὸς τὴν εὐαγγελικὴν ἀλήθειαν, τὴν ὁποίαν ἐνεπιστεύθη εἰς ἐμέ, νὰ τὴν φυλάξῃ ἀκατάλυτον καὶ ἀσάλευτον μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς δευτέρας παρουσίας.

«Δι' ἣν αἰτίαν». «Ποίαν; Διὰ τὸ εἶναι κήρυξ καὶ ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν» (Οἰκ.). ***«ταῦτα»*** «ἃ ὑφίσταμαι»

(Ζυγ.). *ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι».* Δὲν ἐντρέπομαι, ἐπειδὴ εἶμαι φυλακισμένος, οὔτε ἡ παρρησία μου τοῦ νὰ κηρύττω τὸ εὐαγγέλιον περιορίζεται. Πρβλ. πρὸς τὸν ἀνωτέρω 8 στίχον. Ὁ λόγος δέ, διὰ τὸν ὁποῖον δὲν ἐπαισχύνομαι, εἶνε διότι ξεύρω Ἐκεῖνον εἰς τὸν Ὁποῖον *«πεπίστευκα»* «ἑαυτόν· ἢ εἰς ὃν «πεπίστευκα» Χριστόν, ὅτι Θεός ἐστι παντοδύναμος» (Ζυγ.). Δύναται δηλαδὴ νὰ ἑρμηνευθῇ κατὰ δύο τρόπους. Ἢ ἔχω ἐμπιστευθῆ τὸν ἑαυτόν μου καὶ ἔχω στηρίξει τὰς ἐλπίδας μου· ἢ ἔχω πιστεύσει εἰς Αὐτόν, ὅτι εἶνε κύριος πάντων καὶ Θεὸς παντοδύναμος, κατὰ τὸ Τίτ. γ' 8 («οἱ πεπιστευκότες τῷ Θεῷ»).

«τὴν παραθήκην μου». Τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ «τὴν παρακαταθήκην μου». Καὶ τοῦτο δύναται νὰ ἑρμηνευθῇ κατὰ δύο τρόπους. Ἢ «παραθήκην φησὶ τὴν πίστιν, ἣν παρέθετο αὐτῷ ὁ Χριστὸς κηρύσσειν. Ἢ τοὺς πιστοὺς λέγει, οὓς αὐτῷ ὁ Θεὸς παρέθετο διδάξαι ἢ οὓς αὐτὸς τῷ Θεῷ παρέθετο, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ φησι. Παρατίθεμαι ὑμᾶς τῷ Κυρίῳ» (Οἰκ.). Κατὰ τὴν πρώτην ἑρμηνείαν θὰ ἑρμηνεύσωμεν: Εἶνε δυνατὸς νὰ φυλάξῃ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου, τὴν ὁποίαν ἐνεπιστεύθη εἰς ἐμέ, ἀβλαβῆ καὶ ἀκατάλυτον μέχρι τῆς δευτέρας παρουσίας, καὶ συνεπῶς καὶ οἱ μετὰ τῆς ἀληθείας αὐτῆς συντεταγμένοι καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἀγωνιζόμενοι εἶνε ἀσφαλεῖς καὶ ἐστερεωμένοι ἐπὶ τῆς ἀδιασείστου πέτρας, ὅ,τι δὲ καὶ ἂν μᾶς κάμνουν οἱ πολεμοῦντες τὸ εὐαγγέλιον, δὲν θὰ ἐπιτύχουν τίποτε. Τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἔχει τὸ χωρίον καὶ ἐὰν ὡς «παραθήκην» ἐκλάβωμεν τοὺς πιστούς, τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν Παῦλον. Ἀλλ' ἡ ἐκδοχὴ αὐτὴ εἶνε ὀλιγώτερον πιθανή. Κατὰ τὴν δευτέραν ἑρμηνείαν θὰ ἑρμηνεύσωμεν: Ἐγὼ ἤδη ἀπέρχομαι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Πᾶν ὅ,τι ἔχω πολύτιμον τὸ ἐνεπιστεύθην εἰς τὸν Χριστόν. Καὶ σᾶς τοὺς μαθητάς μου, οἵτινες δι' ἐμοῦ ἐπιστεύσατε· καὶ σὲ τὸν Τιμόθεον ἐνεπιστεύθην εἰς τὴν φύλαξιν Ἐκείνου. Εἶμαι πεπεισμένος, ὅτι θὰ φυλάξῃ σῶαν τὴν παρακαταθήκην μου ταύτην. Ἡ πρώτη ἑρμηνεία εἶνε ἡ πιθανωτέρα, διότι εὐθὺς μετ ὀλίγον ἐπαναλαμβάνει, καθὼς θὰ ἴδωμεν, ὁ ἀπόστολος τὴν λέξιν παραθήκην εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς διδασκαλίας τοῦ Εὐαγγελίου.

«εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν». Ὡς καὶ ἐν α' 18 καὶ δ' 8, ἐννοεῖ τὴν ἡμέραν τῆς δευτέρας παρουσίας· «τὴν τῆς παλινζωΐας καὶ μισθαποδοσίας» (Ζυγ.).

13. «Ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων, ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας, ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ».

Ὡς τύπον καὶ ὑπόδειγμα καὶ κανόνα ὑγιαινούσης διδασκαλίας κράτει στερεὰ τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ἤκουσας παρ' ἐμοῦ, κράτει δὲ αὐτοὺς μὲ πίστιν καὶ ἀγάπην, τὴν ὁποίαν ἐπιτυγχάνομεν διὰ τῆς μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἑνώσεώς μας.

«Ὑποτύπωσιν». «Τουτέστι τύπον καὶ κανόνα» (Ζυγαβ.). Ὡς τύπον καὶ παράδειγμα διδασκαλίας ὑγιοῦς, μὴ πεπλανημένης καὶ ἐπιβλαβοῦς, σύμφωνα πρὸς τὸν ὁποῖον θὰ συμμορφώνῃς καὶ τὸν βίον σου καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἄλλους διδασκαλίαν σου *«ἔχε»,* κράτει στερεὰ τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ἤκουσας ἀπὸ ἐμέ. «Μιμοῦ τοὺς ζωγράφους· καὶ καθάπερ ἐκεῖνοι, τοῖς ἀρχετύποις προσέχοντες σὺν ἀκριβείᾳ ἐκείνων ζωγραφοῦσι τὰς εἰκόνας· οὕτω καὶ σὺ οἷόν τι ἀρχέτυπον ἔχε τὴν παρ' ἐμοῦ περὶ πίστεως καὶ ἀγάπης γεγενημένην διδασκαλίαν» (Θεοδ.).

«ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ». Συνδέεται μᾶλλον μετὰ τοῦ «ἔχε». Κράτει στερεὰ μὲ πίστιν καὶ ἀγάπην. Ὁ Χρυσόστομος ὅμως καὶ οἱ λοιποὶ Ἕλληνες ἑρμηνευταὶ συνέδεσαν αὐτὸ μετὰ τοῦ *«ὧν ἤκουσας»,* ἤτοι τῶν περὶ πίστεως καὶ ἀγάπης λόγων, «τὴν περὶ πίστεως καὶ ἀγάπης διδασκαλίαν» (Θεοδ.). «Οἱ λόγοι μου καὶ περὶ πίστεως καὶ περὶ ἀγάπης διαγορεύουσι» (Θεοφ.).

Λαϊκὸν κήρυγμα ἀπὸ τὴν ἁγίαν Γραφὴν

ΛΑΟΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΟΣ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΙΕΡΑΤΕΥΜΑ

Κάποια ἄλλη ὑπόσχεσις, ποὺ δίδει ὁ Θεὸς εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας, ἔχει μεγαλυτέραν σπουδαιότητα καὶ σημασίαν. Τοὺς ὑπόσχεται δηλαδή, ὅτι, ἐὰν φυλάξουν τὴν διαθήκην Του, θὰ εἶνε διὰ τὸν Θεὸν «λαὸς περιούσιος ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν, βασίλειον ἱεράτευμα καὶ ἔθνος ἅγιον» (Ἐξόδ. κγ' 22). Μὲ ἄλλα λόγια τοὺς βεβαιώνει ὁ Θεός, ὅτι θὰ εἶνε οἱ Ἰσραηλῖται τὸ ἔθνος τὸ διαλεγμένον καὶ ξεχωρισμένον ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη, ποὺ θὰ ἀνήκῃ ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν Θεὸν ὡς λαὸς ἐξ ὁλοκλήρου ἰδικός Του, λαὸς εὐγενὴς καὶ ἱερός, ἱερατεῖον βασιλικὸν καὶ ἔθνος ἅγιον. Ὅ,τι εὐγενὲς καὶ ἰσχυρὸν καὶ ἔνδοξον ἔχει ὁ κόσμος συγκεντρώνεται εἰς τὸν θρόνον τὸν βασιλικόν. Καὶ ὅτι ἱερὸν καὶ θεῖον ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἀντιπροσωπεύεται καὶ λειτουργεῖται ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς. Βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς λοιπὸν ὑπόσχεται ὁ Θεὸς ν' ἀναδείξῃ τοὺς Ἰσραηλίτας, μολονότι δὲν θὰ ἔδιδεν εἰς τὸν καθένα οὔτε θρόνον βασιλικόν, οὔτε ἀρχιερατικὸν μανδύαν. Θὰ ἐξύψωνεν ὅμως τὸν καθένα πολὺ ψηλότερα ἀπὸ ὅ,τι βρίσκονται οἱ ἐπίγειοι βασιλεῖς, θὰ ἔδιδεν εἰς τὸν καθένα τὴν εὐλογίαν Του, θὰ τὸν ἐπλησίαζε πολὺ κοντά Του καὶ θὰ τὸν ἐτοποθετοῦσεν εἰς θέσιν ἐξαιρετικήν.

Ἐννοεῖς, ὅμως, ἀδελφέ μου, ὅτι ὅπως ὅλα εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην εἶνε τύπος καὶ σκιά, ἔτσι καὶ ἡ ὑπόσχεσις αὐτὴ παρουσιάζεται ὡς μία προεικόνισις ὅλων ἐκείνων τῶν ἐξαιρετικῶν προνομίων, τὰ ὁποῖα ἐδόθησαν διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν νέον Ἰσραὴλ τῆς χάριτος, τὸν χριστιανικὸν λαόν. Πραγματικῶς ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ εἴμεθα ὁ ἐκλεκτὸς λαὸς τοῦ Κυρίου, ὁ ξεδιαλεγμένος ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη, τὸ βασίλειον ἱεράτευμα, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ «ἱερεῖς καὶ βασιλεῖς», τὸ «ἔθνος τὸ ἅγιον». Καὶ τὸ καταλαβαίνεις καλά, χριστιανέ μου, ὅτι εἴμεθα ὁ ξεδιαλεγμένος λαός, ἐὰν ἐνθυμηθῇς, ὅτι ἡ ἀληθινὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἀποτελεῖται ἀπὸ μέλη ἐκλεκτά, ποὺ ὁ Θεὸς τὰ καλεῖ διὰ τοῦ Πνεύματός Του καὶ τὰ ἐκλέγει ἀπὸ τὸν σωρὸν τῶν ἀνθρώπων, σύμφωνα μὲ τὸν προορισμὸν ποὺ ἔχει κάμει δι' αὐτὰ προτοῦ ἀκόμη νὰ γεννηθοῦν. Καὶ ἀφοῦ τὰ διαλεγμένα αὐτὰ μέλη τῆς ἐκκλησίας προσέλθουν εἰς τὴν πίστιν καὶ ἑνωθοῦν μὲ τὸν Χριστόν, γιὰ νὰ ἀποτελέσουν τὸ ἠθικὸν σῶμα τῆς ἐκκλησίας, μὲ τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τὴν ὁποίαν πλουσίως ἐκχύνει εἰς αὐτά, τὰ ἁγιάζει καὶ γίνονται στὰ σωστὰ «βασιλεῖς καὶ ἱε-

ρεῖς». Γίνονται «βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς» ὄχι μόνον διὰ τὴν εὐγένειαν καὶ τὸ ἠθικὸν ὕψος καὶ τὴν πνευματικὴν συγγένειαν μὲ τὸν Χριστόν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναβιβάζονται, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ ἔργον καὶ τὴν ἀποστολήν, τὰ ὁποῖα ἐκπληρώνουν.

Εἶνε σωστοὶ βασιλεῖς γιατὶ βασιλεύουν ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ των. Δὲν εἶνε δοῦλοι, ὅπως ἦσαν προτήτερα, ἀλλ' ἔχουν ὑποταγμένας τῆς ὀρέξεις των καὶ τὰ ἄτακτα πάθη των καὶ εἶνε κύριοι τοῦ ἑαυτοῦ των, μὲ βασιλικὸν φρόνημα καὶ μὲ βασιλικὴν ἐπιβολὴν καὶ δύναμιν. Οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, ἄνθρωποι ποὺ συνήθως κολακεύονται καὶ διαφθείρονται ἀπὸ τῆς κλίκαις, ἢ ὁποίαις τοὺς περιστοιχίζουν, εἰμπορεῖ νὰ ἔχουν λάμψιν ἐξωτερικὴν μεγάλην, εἰς τὸ βάθος ὅμως εἰμπορεῖ νὰ εἶνε καὶ δοῦλοι, σωστὰ ἀνδράποδα, ποὺ δουλεύουν σὰν κτήνη καὶ σὰν θηρία στὰ πάθη των καὶ στὸν ἐγωϊσμόν των. Εἶνε βασιλεῖς, ἀλλὰ πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἔχουν βασιλικόν, ἀλλὰ δουλικὸν φρόνημα. Ἐνῷ ὁ σωστὸς χριστιανός, ποὺ ἁγιάσθη ὁλόκληρος ἀπὸ τὴν θείαν χάριν, ἔχει φρόνημα ἡγεμονικόν, χάρις εἰς τὸ ὁποῖον δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸν δουλώσῃ, ἐπειδὴ ὡς μόνον Κύριον ἔχει τὸν Θεόν, κανένα δὲ ἀπὸ τὰ ἁμαρτωλὰ πάθη δὲν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ τὸν κυριεύσῃ.

Ἀλλ' εἶνε, ὅπως εἴπαμεν, καὶ σωστοὶ ἱερεῖς. Γιατὶ πραγματικῶς ἱερατεύουν εἰς τὸν Θεὸν καὶ Τοῦ προσφέρουν κάθε ἡμέραν καὶ κάθε στιγμὴν θυσίαν εὐάρεστον καὶ λογικήν. Ὄχι πρόβατα καὶ βώδια ἢ ἄλλα σφάγια, ἀλλὰ αὐτὸν τὸν ἑαυτόν τους, τὸν ὁποῖον κάθε στιγμὴν καθιερώνουν εἰς τὸν Θεὸν καὶ Τοῦ τὸν προσφέρουν, ὥστε νὰ εἶνε ὁλόκληρος καὶ πάντα ἰδικός Του. Αὐτὸ θὰ εἰπῇ, χρίστιανέ μου, ἐκεῖνο ποὺ λέγει ὁ θεῖος Ἰωάννης ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μὲ τὸ αἷμα Του «ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς» (Ἀποκ. α, 6).

Ἀπολογητικαὶ Μελέται.

ΓΕΝΙΚΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ

Β'. Τὸ δυσκαθόριστον τῶν διαχωριζόντων τὰ εἴδη ὁρίων, ὁμοιότητες καὶ παραλλαγαί.

Σοβαρὸν ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῶν ἐπόψεων αὐτῶν ἐζήτησαν ν' ἀντλήσωσιν οἱ ἐξελικτικοὶ ἐκ τῆς δυσκολίας, τὴν ὁποίαν ἀντεμετώπισαν οἱ φυσιολόγοι πρὸς καθορισμὸν ἐπακριβῆ τῶν ὁρίων, ἅτινα διαχωρίζουσι καὶ διακρίνουσι τὸ ἓν ζωϊκὸν ἢ φυτικὸν εἶδος ἀπὸ τοῦ ἑτέρου. Αὐτὸς ὁ Lamarck συνέλαβε τὴν ἰδέαν τῆς δι' ἐξελίξεως μορφώσεως τῶν εἰδῶν ἕνεκα τῆς δυσκολίας ταύτης(1). Ἡ σημειωθεῖσα δὲ διαφωνία μεταξὺ τῶν φυσιολόγων περὶ τὸν ὁρισμὸν τοῦ εἴδους ὑπῆρξε καταπληκτικὴ καὶ δύναταί τις νὰ σχηματίσῃ ἰδέαν τινὰ περὶ ταύτης, ὅταν λάβῃ ὑπ' ὄψει, ὅτι ὁ διάσημος ἀνθρωπολόγος de Quatrefages(2) παραθέτει ὑπὲρ τοὺς εἴκοσιν ὁρισμοὺς τοῦ εἴδους, ὀφειλομένους εἰς διαπρεπεῖς τῆς ἐπιστήμης ἐκπροσώπους.

Ἐκ τῆς δυσχερείας ταύτης ἐνθαρρυνθέντες οἱ ὀπαδοὶ τῆς ἐξελίξεως ἔφθασαν μέχρι τοῦ νὰ ἀρνηθῶσι τὴν πραγματικὴν ὕπαρξιν φυτικῶν καὶ ζωϊκῶν εἰδῶν, ὑποστηρίξαντες, ὅτι «ἐν τῇ φύσει ὑπάρχουσι μόνον ἄτομα φυτῶν καὶ ζώων. Ἐπειδὴ δ' ἄτομά τινα ἐμφανίζουσιν ὁμοιότητας πρὸς ἄλληλα, ὁ ἄνθρωπος κατέταξε ταῦτα πρὸς εὐχερεστέραν σπουδὴν εἰς διαφόρους συγγενικὰς ὁμάδας ἀναλόγως τῆς ὁμοιότητος, οὕτω δ' ἐσχηματίσθησαν διάφοροι συστηματικαὶ ἔννοιαι»(3) ὡς τὰ εἴδη, τὰ γένη, αἱ οἰκογένειαι, αἱ τάξεις, αἱ κλάσεις καὶ αἱ συνομοταξίαι.

Ὁσονδήποτε ὅμως καὶ ἂν οἱ ριζοσπαστικώτεροι τῶν ἐξελικτικῶν ζητῶσι νὰ παραστήσωσι τὴν εἰς εἴδη καὶ γένη κλπ. διάκρισιν τῶν ποικίλων μορφῶν τῆς ζωῆς ὡς ὑποκειμενικὴν ἀντίληψιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὡς μέτρον, πρὸς τὸ ὁποῖον κατέφυγεν ὁ ἐπινοητικὸς καὶ πολυμήχανος ἄνθρωπος πρὸς διευκόλυνσιν αὐτοῦ ἐν τῇ σπουδῇ τοῦ φαινομένου τῆς ζωῆς, αἱ μεταξὺ τῶν διαφόρων εἰδῶν καὶ γενῶν καὶ οἰκογενειῶν, πολλῷ δὲ μᾶλλον μεταξὺ τῶν τάξεων καὶ τῶν κλάσεων καὶ τῶν συνομοταξιῶν διαφοραὶ δὲν εἶνε δυνατὸν ἐξ ὁλοκλήρου νὰ ἐκμηδενισθῶσι καὶ νὰ παραθεωρηθῶσιν. Ἐντεῦθεν οἱ ἐξελικτικοὶ ἐπικαλούμενοι καὶ τὸ φαινόμενον τῶν παραλλαγῶν, ἤτοι τῶν εἰς διάφορα ἄτομα τοῦ αὐτοῦ εἴδους παρουσιαζομένων μεταβολῶν ἢ ποικιλιῶν, ἐκ τῶν ὁποίων δημιουργοῦνται αἱ διάφοροι φυλαὶ ἢ ράτσαι τοῦ αὐτοῦ εἴδους, κατέληξαν εἰς τὸ ἑξῆς συμπέρασμα: «Ἡ ἀνάπτυξις τῶν νῦν ὑπαρχόντων ζώων εἶνε ἐξεργασία, ἥτις ἐν παρῳχημένοις χρόνοις» ἐγένετο(4). Ὅτε δὲ ἤρξατο ἡ τοιαύτη ἐξεργασία, εἴδη καὶ γένη κλπ. δὲν ὑπῆρχον, ἀλλὰ τὰ ἐπὶ μέρους ἄτομα ἤρχισαν «ἐμφανίζοντα μείζονα ἢ ἐλάσσονα διαφορὰν χαρακτήρων, ἤτοι παραλλαγάς. Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν διατηροῦνται ἐν τῇ ζωῇ ὅλαι αἱ παραλλαγαί, ἤτοι ὄχι μόνον αἱ ἄκραι μορφαί», ἡ παλαιοτάτη τουτέστιν, ἐξ ἧς προῆλθον αἱ ἄλλαι, καὶ ἡ νεωτάτη, εἰς τὴν ὁποίαν κατέληξαν αἱ ἐνδιάμεσοι μορφαί, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι «αἱ διάμεσοι μεταβατικαὶ μορφαί, τότε ἔχομεν πρὸ ἡμῶν διαφόρους παραλλαγὰς ἑνὸς εἴδους. Ἐὰν ὅμως σὺν τῷ χρόνῳ αἱ διάμεσοι μορφαὶ ἐξαφανισθῶσι, παραμείνωσι δ' ἐν ζωῇ αἱ ἄκραι μορφαί, τότε αὗται ἀποτελοῦσι νέα εἴδη»(5). Ἡ ἀσάφεια λοιπὸν περὶ τὸν καθορισμὸν τῶν εἰδῶν ἑρμηνεύεται κατὰ τὸ φαινόμενον τῶν παραλλαγῶν «ἐκ τοῦ ὅτι τὰ μὲν συγγενῆ εἴδη ἦσαν πρότερον παραλλαγαὶ ἑνὸς εἴδους», ὅπως καὶ «αἱ παρατηρούμεναι παραλλαγαὶ τοῦ αὐτοῦ εἴδους εἶνε νῦν ἀναπτυσσόμενα εἴδη. Ἡ ὕπαρξις δὲ τῶν παραλλαγῶν δηλοῖ, ὅτι τὰ ὀργανικὰ ὄντα εἶνε ἐπιδεκτικὰ μεταμορφώσεως»(6).

Εἰς ἐπίρρωσιν τῶν ἰσχυρισμῶν των τούτων οἱ ἐξελικτικοὶ ἐπικαλοῦνται ἐκ μὲν τῆς λεγομένης Συστηματικῆς τὸν σχηματισμὸν γενεαλογικοῦ δένδρου ἐκ τῆς κατατάξεως τῶν διαφόρων φυτικῶν καὶ ζωϊκῶν εἰδῶν, γενῶν κλπ., ἐκ τοῦ ὁποίου δένδρου ἀναπηδᾷ ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν οἱουδήποτε ἡ πρὸς ἄλληλα στενὴ συγγένεια τῶν διαφόρων μορφῶν τῆς ζωῆς. Ἐκ δὲ τῆς λεγομένης Συγκριτικῆς Ἀνατομικῆς ἐπικαλοῦνται τὴν παρουσιαζομένην ὁμοιότητα πάντων τῶν ζώων τῶν ἀνηκόντων εἰς ἑκάστην συνομοταξίαν,

(1) Guibert et Chinchole ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 249.
(2) Ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ Darwin et ses précurseurs français.

(3) Σ. Δοντᾶ, Φυσιολογία Τόμ. Β' σελ. 604.
(4) Ρήγα Νικολαΐδου, Φυσιολογία Τόμ. Γ' σελ. 195.
(5) Σ. Δοντᾶ, ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 605.
(6) Σ. Δοντᾶ, αὐτόθι. Πρβλ. καὶ Ρήγ. Νικολαΐδου ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 194—195.

Μεγάλου Βασιλείου

ΟΜΙΛΙΑ Θ΄
ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΞΑΗΜΕΡΟΝ

Τί διδασκόμεθα διὰ τούτων ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι; Ὄχι μόνον ὅτι ἡ φροντὶς τοῦ Δημιουργοῦ μας ἐκτείνεται εἰς ὅλα, ἀλλ' ὅτι καὶ τὰ ἄλογα ζῶα ἔχουν κάποιαν αἴσθησιν τοῦ μέλλοντος, ὥστε καὶ ἡμεῖς νὰ μὴ προσκολλώμεθα εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν, ἀλλὰ διὰ τὴν μέλλουσαν αἰωνίαν ζωὴν νὰ καταβάλλωμεν κάθε σπουδὴν καὶ φροντίδα. Δὲν θὰ ἐργασθῇς φιλοπόνως διὰ τὸν ἑαυτόν σου, ἄνθρωπε; Δὲν θὰ ἀποβλέψῃς εἰς τὸ παράδειγμα τοῦ μύρμηκος διὰ νὰ θησαυρίσῃς ἀπὸ τὴν παροῦσαν ζωὴν τὰς ἀναπαύσεις εἰς τὴν μέλλουσαν; Ὁ μύρμηξ οὗτος κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ θέρους συναθροίζει τὴν τροφήν του διὰ τὸν χειμῶνα· καὶ δὲν ἀφήνει τὸν καιρὸν νὰ περνᾷ μὲ ραθυμίαν διὰ τὸν λόγον ὅτι δὲν ἦλθαν ἀκόμη τὰ δυσάρεστα τοῦ χειμῶνος. Ἀλλὰ μὲ ἀδιάκοπον φροντίδα τρέχει εἰς τὴν ἐργασίαν συνεχῶς, ἕως ὅτου συγκεντρώσῃ εἰς τὰς ἀποθήκας τὴν τροφὴν ποῦ τοῦ ἀρκεῖ. Καὶ οὐδὲ τοῦτο πράττει μὲ ἀδιαφορίαν, ἀλλὰ ἐξευρίσκει τρόπους καὶ σοφὰς ἐπινοήσεις, ὥστε νὰ διατηρῇ τὴν τροφὴν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον χρόνον. Διότι ἀποκόπτει μὲ τὰς χηλὰς (1) τὸ κεντρικὸν μέρος τῶν καρπῶν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ φυτρώνουν καὶ γίνουν ἄχρηστοι διὰ τροφήν. Καὶ τοὺς στεγνώνει ὅταν ἀντιληφθῇ ὅτι ἐβράχησαν· καὶ δὲν τοὺς βγάνει μὲ ὁποιονδήποτε καιρόν, ἀλλ' ὅταν προαισθανθῇ ὅτι ὁ ἀὴρ θὰ διατηρηθῇ εἰς ἥσυχον κατάστασιν. Νὰ εἶσαι δὲ βέβαιος, ὅτι δὲν θὰ ἴδῃς νὰ τρέξῃ ἀπὸ τὰ νέφη βροχή, ἐφ' ὅσον χρόνον οἱ μύρμηκες ἔχουν ἐξαπλωμένον σῖτον, διὰ νὰ στεγνώσῃ.

Ποῖος λόγος εἰμπορεῖ νὰ τὰ ἐξαντλήσῃ; Ποία ἀκοὴ νὰ τὰ χωρέσῃ; Ποῖος χρόνος θὰ φθάσῃ διὰ νὰ εἴπωμεν ὅλα καὶ νὰ διηγηθῶμεν τοῦ Τεχνίτου τὰ θαύματα; Ἂς εἴπωμεν καὶ ἡμεῖς μαζῆ μὲ τὸν προφήτην. «Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα Σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας» (ψαλμ. 103, 24). Δὲν εἶναι λοιπὸν ἀρκετὸν εἰς ἀπολογίαν μας τὸ ὅτι δὲν ἐδιδάχθημεν μὲ τὰ γράμματα ποῖα εἶναι τὰ συμφέροντα εἰς ἡμᾶς, ἐφ' ὅσον μὲ τὸν ἀδίδακτον νόμον τῆς φύσεως ἐδιδάχθημεν νὰ ἐκλέγωμεν τὸ ὠφέλιμον. Εἰξεύρεις ποῖον καλὸν πρέπει νὰ κάμῃς εἰς τὸν πλησίον σου; Νὰ κάμῃς ἐκεῖνο, ποῦ θέλεις νὰ κάμῃ ὁ ἄλλος εἰς σέ. Εἰξεύρεις ποῖον εἰς κάθε περίστασιν εἶναι τὸ κακόν; Εἶναι ἐκεῖνο ποῦ δὲν θὰ ἐπεθύμεις νὰ τὸ πάθῃς σὺ ἀπὸ ἕναν ἄλλον. Καμμία τέχνη περὶ τοῦ πῶς πρέπει νὰ κόπτωνται αἱ ρίζαι, οὔτε καμμία πεῖρα βοτανικὴ ἐδίδαξε τὰ ἄλογα ζῶα περὶ τῶν ὠφελίμων, ἀλλ' ἕκαστον ζῶον φυσικῶς προνοεῖ διὰ τὴν συντήρησίν του καὶ ἔχει κάποιαν μυστικὴν οἰκειότητα πρὸς κάθε τι τὸ φυσικόν.

Εἶναι δὲ καὶ εἰς ἡμᾶς αἱ ἀρεταὶ φυσικαί, πρὸς τὰς ὁποίας ἔχει οἰκειότητα ἡ ψυχὴ ὄχι ἕνεκα τῆς διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων ἀλλ' ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως. Διότι ὅπως κανεὶς λόγος δὲν μᾶς διδάσκει νὰ μισῶμεν τὴν ἀσθένειαν, ἀλλ' αὐθορμήτως ἀποφεύγομεν ὅσα μᾶς λυποῦν, οὕτω πως καὶ εἰς τὴν ψυχὴν ὑπάρχει κάποια ἀδίδακτος τάσις νὰ ἀποφεύγῃ τὸ κακόν. Κάθε δὲ κακία εἶναι ἀσθένεια τῆς ψυχῆς, ἐνῷ ἡ ἀρετὴ εἶναι κατάστασις ὑγείας. Καλῶς δὲ ὥρισαν μερικοί, ὅτι ὑγεία εἶναι ἡ εὐστάθεια τῶν φυσικῶν ἐνεργειῶν. Τοῦτο δὲ ἐὰν κανεὶς τὸ εἴπῃ προκειμένου καὶ περὶ τῆς ψυχικῆς ὑγείας, δὲν θὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν. Ὅθεν ἡ ψυχὴ καὶ χωρὶς νὰ διδαχθῇ ἐπιθυμεῖ ἐκεῖνο ποῦ τῆς ἁρμόζει καὶ τῆς εἶναι φυσικόν. Δι' αὐτὸ καὶ ὅλοι ἐπαινοῦν τὴν σωφροσύνην, καὶ ἀποδέχονται τὴν δικαιοσύνην καὶ θαυμάζουν τὴν ἀνδρείαν καὶ θεωροῦν περισπούδαστον τὴν φρόνησιν. Αἱ ἀρεταὶ δὲ αὐταὶ εἶναι περισσότερον οἰκεῖαι εἰς τὴν ψυχήν, παρ' ὅσον ἡ ὑγεία εἰς τὸ σῶμα.

Τὰ τέκνα ἀγαπᾶτε τοὺς πατέρας. Οἱ γονεῖς «μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν» (Ἐφεσ. 6, 4, λέγει ὁ Θεὸς διὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου). Ἀλλὰ μήπως καὶ ἡ φύσις δὲν διδάσκει τὰ ἴδια; Τίποτε τὸ νέον δὲν συμβουλεύει ὁ Παῦλος, ἀλλὰ μόνον σφίγγει περισσότερον τὰ δεσμὰ τῆς φύσεως. Ἐὰν ἡ λέαινα ἀγάπᾳ τὰ τέκνα της, καὶ ὁ λύκος πολεμῇ διὰ τὰ μικρά του, τί θὰ εἴπῃ ὁ ἄνθρωπος, ὅταν καὶ εἰς τὴν ἐντολὴν παρακούῃ καὶ τὴν φύσιν μεταβάλλῃ; Ὅταν ἡ τὸ παιδὶ ἀτιμάζῃ τὸ γῆρας τοῦ πατρός, ἢ ὁ πατέρας διὰ δευτέρου γάμου λησμονῇ τὰ πρῶτά του παιδιά; Εἶναι ἀπερίγραπτος εἰς τὰ ἄλογα ζῶα ἡ στοργὴ τῶν τέκνων καὶ τῶν γονέων ἀναμεταξύ των, διότι ὁ Θεὸς ποῦ τὰ ἐδημιούργησε, τὴν ἔλλειψιν τοῦ λογικοῦ τὴν ἀνεπλήρωσε μὲ τὴν τελειότητα τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων. Διότι πόθεν τὸ ἀρνὶ γνωρίζει καὶ τὸ χρῶμα καὶ τὴν φωνὴν τῆς μητέρας του ἀνάμεσα εἰς τόσα πρόβατα, ὅταν βγαίνῃ ἀπὸ τὸ μανδρὶ καὶ τρέχῃ πρὸς αὐτὴν καὶ ζητῇ νὰ θηλάσῃ ἀπὸ τὴν φυσικὴν πηγὴν τοῦ γάλακτος; Καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι δὲν ἔχει πολὺ γάλα ἡ μητέρα του, ἀρκεῖται εἰς αὐτό, καὶ παρατρέχει πολλοὺς μαστοὺς ἄλλων μητέρων, ποῦ εἶναι βαρυφορτωμένοι ἀπὸ γάλα. Καὶ πῶς ἡ μήτηρ ἀνάμεσα εἰς τόσα ἀρνιὰ γνωρίζει τὸ ἰδικόν της; Ὅλα ἔχουν μίαν φωνήν, τὸ ἴδιον χρῶμα, τὴν αὐτὴν ἀναδίδουν ὀσμήν, ὅπως παρίσταται εἰς τὴν ἰδικήν μας ὄσφρησιν· ἀλλ' ὅμως αὐτὰ ἔχουν κάποιαν ὀξυτέραν αἴσθησιν ἀπὸ τὴν ἰδικήν μας ἀντίληψιν, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἕκαστον πρόβατον γνωρίζει τὸ ἰδικόν του.

(1) Δηλαδὴ μὲ τὰς λαβίδας τῶν προσθίων σιαγόνων, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἰσχυραὶ καὶ μὲ τὰς ὁποίας δύναται νὰ κόπτῃ καὶ σκληρὰ ἀντικείμενα.

ἅτινα ἐμφανίζονται ἔχοντα τὴν αὐτὴν θεμελιώδη κατασκευὴν καὶ ὄργανα ἢ πάντῃ ὅμοια, ἢ ὁμόλογα, ἤτοι ὄργανα, ἅτινα παρουσιάζουσι μὲν διαφοράς τινας πρὸς ἄλληλα, συγχρόνως ὅμως ἐμφανίζουσι πολλὰς σχέσεις ἀνατομικὰς καὶ ἀναλογίας ἐν τῇ ἱστολογικῇ διασκευῇ(7).

Οὕτως ἀπαρτίζεται ἡ πρώτη καὶ σπουδαιοτέρα σειρὰ τῶν ἐπιχειρημάτων, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐξέχοντα σημεῖα παρουσιάζονται· 1) ἡ ἀσάφεια περὶ τὸν καθορισμὸν τῶν εἰδῶν· 2) ἡ ἐν τῷ γενεαλογικῷ δένδρῳ διαφαινομένη στενὴ συγγένεια τῶν συνομοταξιῶν καὶ λοιπῶν διακλαδώσεων τῆς ζωῆς καὶ ἡ κατὰ βάθος ὁμοιότης τῶν διαφόρων εἰδῶν, ἡ ἐμφανιζομένη ἐν τῇ αὐτῇ θεμελιώδει κατασκευῇ τῶν εἰς ἑκάστην συνομοταξίαν ἀνηκόντων ζώων· καὶ 3) ὅπερ καὶ σπουδαιότερον, αἱ παρατηρούμεναι εἰς τὰ ἐπὶ μέρους ἄτομα ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ εἴδους παραλλαγαί, αἵτινες κατὰ τοὺς ἐξελικτικοὺς βαθμηδὸν ἐν τῇ παρόδῳ τῶν αἰώνων ἐξογκούμεναι διὰ τῆς ἑκάστοτε προσθήκης νέων τοιούτων, δημιουργοῦσι τὰ διάφορα εἴδη.

(7) Σ. Δοντᾶ, ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 607.

ΚΥΡΙΑΚΗ 14 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

(Κυρ. ἁγ. Πατέρων, Τίτ. γ' 8—15).
Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 634.

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

(Κυρ. ἁγ. Πατέρων Λουκᾶ η' 5—15).
Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 199.

ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ

Ἡ καλυτέρα ἔρευνα.

Δὲν ἠρκέσθησαν οἱ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου εἰς τὸ ν' ἀκούσουν μόνον τὴν λαμπρὰν παραβολὴν τοῦ σπορέως. Ἐζήτησαν νὰ μάθουν καὶ τὸ βαθύτερον νόημα αὐτῆς. Ἀντελήφθησαν ὅτι σπουδαῖα διδάγματα ἤθελε νὰ διδάξῃ δι' αὐτῆς ὁ θεῖος διδάσκαλος. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἐρευνοῦν μὲ ἐνδιαφέρον, διὰ νὰ ἐξακριβώσουν τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ ὠφεληθοῦν περισσότερον. Πλησιάζουν τὸν Κύριον καὶ τὸν ἐρωτοῦν, «ποία εἶνε ἡ σημασία τῆς παραβολῆς». Καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦτο τοὺς ὠφέλησε πολύ. Διότι ἤκουσαν τόσα ὑψηλὰ καὶ ἐνδιαφέροντα μαθήματα, τὰ ὁποῖα περιεῖχεν ἡ παραβολή.

Ἀλλὰ ποῦ εἶνε σήμερον τοιοῦτον ἐνδιαφέρον ἐκ μέρους τῶν χριστιανῶν; Ὁμιλεῖ καὶ εἰς ἡμᾶς ὁ Κύριος διὰ τοῦ εὐαγγελίου Του καὶ θέλει νὰ μᾶς διδάξῃ τὴν ἀλήθειαν. Πόσοι ὅμως ἐνδιαφέρονται καὶ ἐρευνοῦν νὰ μάθουν τί διδάσκει τὸ Εὐαγγέλιόν Του; Δυστυχῶς εἶνε ἐλάχιστοι ἐκεῖνοι ποὺ ἐκτιμοῦν τὴν σημασίαν τῶν λόγων τοῦ Κυρίου καὶ φροντίζουν νὰ γνωρίσουν τὸ θέλημά Του. Ὁ πολὺς κόσμος, ἐνῷ εἶνε φιλομαθὴς δι' ἄλλα ζητήματα καὶ φροντίζει πάντοτε νὰ πλουτίζῃ τὰς γνώσεις του, διὰ τὴν διδασκαλίαν ὅμως τοῦ Κυρίου ἀδιαφορεῖ. Μελετοῦν οἱ ἄνθρωποι τόμους ὁλοκλήρους διαφόρων βιβλίων, ἀναγινώσκουν ἐφημερίδας, φυλλομετροῦν περιοδικὰ καὶ μυθιστορήματα παντὸς εἴδους. Ὅλα δὲ αὐτὰ τί περιέχουν; Γνώμας καὶ θεωρίας ἀνθρώπων, πολλάκις δὲ καὶ ψεύδη καὶ ἀνακριβείας καὶ πᾶν ὅ,τι ἡ νοσηρὰ πολλάκις φαντασία τοῦ συγγραφέως εἰμπορεῖ νὰ περιγράψῃ. Καὶ ὅμως, ὅλα αὐτὰ τὰ διαβάζουν οἱ χριστιανοὶ μὲ ἀπληστίαν. Προκειμένου ὅμως περὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οἱ περισσότεροι δὲν ἐνδιαφέρονται, ἀλλ' εἶνε ἐντελῶς ξένοι πρὸς αὐτήν. Δι' αὐτὸ εἶνε ζήτημα, ἂν οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς ἔχουν ἀναγνώσει ἔστω καὶ μίαν φορὰν τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ἂν τὸ ἔχουν πιάσει εἰς τὰ χέρια των ποτέ.

Καὶ ὅμως! Ἐὰν ὑπάρχουν εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν ζητήματα, διὰ τὰ ὁποῖα ὀφείλομεν νὰ ἐνδιαφερώμεθα καὶ νὰ ἐρευνῶμεν, εἰς τὴν πρώτην σειρὰν πρέπει νὰ τεθοῦν ἐκεῖνα ποὺ διδάσκει ὁ Κύριος διὰ τοῦ Εὐαγγελίου Του. Ἡ γνῶσις τῶν ζητημάτων αὐτῶν εἶνε ἀνωτέρα ὅλων τῶν ἄλλων. Διότι δὲν πρόκειται περὶ λόγων καὶ διδασκαλιῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ περὶ λόγων τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος εἶνε ἡ πηγὴ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς σοφίας. Ἐξ ἄλλου δέ, ἡ ἔρευνα καὶ ἡ γνῶσις τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεβλέπει εἰς τὴν αἰώνιον ἡμῶν εὐτυχίαν. Διότι μᾶς ὑποδεικνύει πῶς πρέπει νὰ ζήσωμεν καὶ νὰ ἐργασθῶμεν, διὰ νὰ γίνωμεν τέκνα τοῦ Θεοῦ καὶ ἄξιοι τῆς οὐρανίου βασιλείας Του. Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ποία θὰ εἶνε ἡ ὠφέλειά μας, ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι ἐρευνήσωμεν ὅλα τὰ ἄλλα ζητήματα τοῦ κόσμου καὶ μάθωμεν ὅλην τὴν σοφίαν τῶν ἀνθρώπων, ἀδιαφορήσωμεν ὅμως διὰ τὴν μόνην καὶ ἀληθινὴν σοφίαν τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ καὶ ἀγνοήσωμεν τὰ ζητήματα τῆς αἰωνίου σωτηρίας;

ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ Η "ΖΩΗ,,

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ
ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΝΑΓ. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ
ΔΗΜ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ..... ΔΡΑΧ. 20
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΣΕΛ. 4 ἢ ΔΟΛ. 1

Ἐπιστολαὶ καὶ συνδρομαὶ πρὸς κ. ΙΩΑΝ. Κ. ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΝ Ἱπποκράτους 189

Ἱδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΣ († 1929)
Συντάκτης: Ἀρχιμ. ΔΙΟΝ. ΦΑΡΑΖΟΥΛΗΣ († 1920)

Ἡ ἐντατικὴ καλλιέργεια.

Μὲ ἀγρὸν παρομοιάζει ὁ Κύριος τὰς ψυχάς μας εἰς τὴν σημερινὴν παραβολήν. Καθὼς δὲ εἰς τοὺς ἀγροὺς πίπτει ὁ σπόρος καί, ἀναλόγως τῆς ποιότητος τοῦ ἀγροῦ, ἔχομεν καὶ ἀνάλογον καρποφορίαν καὶ ἀπόδοσιν, οὕτω καὶ εἰς τὰς ψυχάς μας. Σπείρει εἰς αὐτὰς ὁ Κύριος τὸν σπόρον τῆς ἀληθείας, διὰ νὰ καρποφορήσωμεν τὰς ἀρετὰς καὶ ἀποδώσωμεν πλουσίους πνευματικοὺς καρπούς. Δυστυχῶς ὅμως, ὅπως ἀναπτύσσει ὁ Σωτήρ, αἱ ψυχαὶ πολλῶν ἐκ τῶν ἀνθρώπων δὲν εἶνε καλὸς πνευματικὸς ἀγρός. Διότι ἄλλαι μέν, παραδεδομέναι εἰς τὴν ἁμαρτίαν χωρὶς κανένα φραγμόν, εἶνε ἀναίσθητοι καὶ ἀδιάφοροι καὶ ὁμοιάζουν μὲ τὸν πεπατημένον δρόμον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον περνοῦν ἄνθρωποι καὶ ζῶα καὶ εἰς τὸν ὁποῖον εἶνε ἀδύνατον νὰ καρποφορήσῃ καὶ ὁ ἐκλεκτότερος σπόρος. Ἄλλαι δὲ ψυχαί, ἐνθουσιάζονται μὲν πρὸς στιγμὴν ἀπὸ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ δὲν κατορθώνουν νὰ ἐργασθοῦν τὴν ἀρετήν, διότι τὰ διάφορα πάθη καὶ αἱ ἀσχολίαι τῆς παρούσης ζωῆς, ὡσὰν νὰ εἶνε πέτραι καὶ ἀγκάθια, δὲν τοὺς ἀφίνουν νὰ προοδεύσουν. Μόνον δὲ αἱ ψυχαὶ ἐκεῖναι ποὺ ὁμοιάζουν μὲ τὸ καλὸ καὶ καλλιεργημένο χωράφι, διότι εἶνε ἀπηλλαγμέναι ἀπὸ τὰς κακίας, μόνον αὐταὶ δέχονται τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐργάζονται σύμφωνα μὲ αὐτὸν καὶ καρποφοροῦν τὰς ἀρετάς.

Ἀλλ' ὅλα αὐτὰ ἀποδεικνύουν ὅτι, ἂν θέλωμεν νὰ εἴμεθα ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ κάμνωμεν τὸ θέλημά Του, πρέπει νὰ καλλιεργήσωμεν μὲ ἐπιμέλειαν πολλὴν τὰς ψυχάς μας. Ὀφείλομεν δηλαδὴ νὰ ἐργασθῶμεν συστηματικῶς καὶ ἐντατικῶς ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ μας. Καὶ πρῶτον μὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ προφυλάξωμεν τὴν ψυχήν μας ἀπὸ πᾶν ὅ,τι εἰμπορεῖ νὰ τὴν βλάψῃ. Ὅπως περιτειχίζομεν καὶ προφυλάττομεν τὰ κτήματά μας, κάτι σχετικὸν καὶ παρόμοιόν νὰ κάμωμεν καὶ διὰ τὴν ψυχήν μας. Νὰ μὴ ἀφίνωμεν νὰ τὴν δηλητηριάζουν κηρύγματα ἀπιστίας καὶ διδασκαλίαι ἀντιχριστιανικαί. Νὰ μὴ ἀφίνωμεν νὰ εἰσέρχωνται εἰς αὐτὴν λογισμοὶ ἀμφιβολίας, τοὺς ὁποίους ὁ Σατανᾶς μὲ τέχνην ὑποβάλλει. Νὰ προφυλαττώμεθα ἀπὸ τὰς κακὰς συναναστροφάς, αἱ ὁποῖαι εἰμποροῦν νὰ διαφθείρουν καὶ τὴν πλέον ἐνάρετον ψυχήν. Πρὸ παντὸς δέ, νὰ ἀποφεύγωμεν τὴν ἁμαρτίαν, διότι αὐτὴ σιγὰ σιγὰ ψυχραίνει τὸν ζῆλον καὶ ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἀδιαφορίαν.

Τὰ προφυλακτικὰ ὅμως αὐτὰ μέσα δὲν εἶνε ἀρκετὰ διὰ τὴν ἀρτίαν καλλιέργειαν τῆς ψυχῆς. Ἐκ παραλλήλου μὲ αὐτὰ πρέπει νὰ ἐργασθῶμεν διὰ νὰ ἐκριζώσωμεν ὅσας κακίας καὶ πάθη καὶ ἐλαττώματα ἔχομεν, καθὼς καὶ ὁ γεωργὸς πετᾷ ἔξω πᾶν ὅ,τι βλάπτει τὸ κτῆμά του. Ὁσάκις δηλαδὴ βλέπομεν εἰς τὴν ψυχήν μας ὅ,τιδήποτε κακὸν καὶ ἐφάμαρτον, πρέπει νὰ μετανοῶμεν εἰλικρινῶς καὶ νὰ ἐξομολογούμεθα καὶ νὰ βιάζωμεν τὸν ἑαυτόν μας διὰ νὰ μὴ ἐνδίδωμεν εἰς τὸν πειρασμὸν τῆς ἁμαρτίας. Τέλος δέ, νὰ ἐνι-

σχύωμεν τὴν ψυχήν μας μὲ τὴν προσευχὴν καὶ τὰ μυστήρια τῆς ἐκκλησίας, πρὸ πάντων δὲ μὲ τὴν θείαν κοινωνίαν. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν θὰ δυνηθῶμεν νὰ καλλιεργήσωμεν τὰς ψυχάς μας καὶ νὰ τὰς καταστήσωμεν καλὴν καὶ καρποφόρον γῆν.

Ἡ καρποφορία.

Τὸ νὰ ἐργασθῇ κανεὶς διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς ψυχῆς του, ἀναμφιβόλως εἶνε κοπιώδης προσπάθεια. Διότι θὰ χρειασθῇ νὰ παρακολουθῶμεν τακτικὰ τὰς σκέψεις μας καὶ τὰς πράξεις μας, νὰ προσέχωμεν πάντοτε, νὰ ἀγωνιζώμεθα κατὰ τῶν παθῶν μας, νὰ προσευχώμεθα καί, γενικῶς, νὰ ἐργαζώμεθα ὅπως ὑποδεικνύει εἰς ἡμᾶς ὁ Κύριος διὰ τοῦ Εὐαγγελίου. Ἀλλ' οἱ κόποι μας αὐτοὶ δὲν πρόκειται νὰ μείνουν ἄνευ ἀνταλλαγμάτων. Ὅπως δὲ ὁ γεωργὸς κοπιάζει μὲν καὶ ὑποφέρει κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς καλλιεργείας, ἀπολαμβάνει δὲ τοὺς καρποὺς τῶν κόπων του ὅταν ἔρχεται ἡ ὥρα τοῦ θερισμοῦ, ἔτσι καὶ ὁ χριστιανός. Θὰ κοπιάσῃ μὲν διὰ νὰ καλλιεργήσῃ τὴν ψυχήν του καὶ νὰ τὴν μορφώσῃ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ θ' ἀποκομίσῃ ὠφελείας πολλὰς καὶ μεγάλας. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος εἰς τὴν παραβολὴν τονίζει ὅτι «ἕτερον ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν καὶ φυὲν ἐποίησε καρπὸν ἑκατονταπλασίονα». Ὅταν δὲ ἔπειτα ἐξήγησεν ὁ ἴδιος τοὺς λόγους τούτους, προσέθεσεν ὅτι «οὗτοι ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσι καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ». Ἠθέλησε δηλαδὴ νὰ δείξῃ ὅτι θὰ εἶνε πολὺ τὸ κέρδος ἐκείνων ποὺ θὰ ἐργασθοῦν καὶ θὰ κοπιάσουν διὰ τὴν καλλιέργειαν τῶν ψυχῶν των.

Καὶ πράγματι! Ἐὰν προσπαθήσωμεν καὶ ἐπιτύχωμεν νὰ γίνουν αἱ ψυχαί μας ὅπως τὰς θέλει ὁ Θεός, δὲν θὰ περνᾷ ἡμέρα ποὺ νὰ μὴ δοκιμάζωμεν τοὺς γλυκεῖς καρποὺς τῶν κόπων μας. Πρῶτος δὲ καὶ κύριος καρπὸς θὰ εἶνε τὸ ὅτι θὰ ἔχωμεν εἰς τὰς ψυχάς μας εἰρήνην καὶ χαρὰν πνευματικὴν ποὺ θὰ μᾶς καθιστᾷ εὐτυχεῖς. Διότι, ὅπως τὸ σῶμα ὑποφέρει ὅταν ὑπάρχουν μέσα εἰς τὸν ὀργανισμὸν τὰ μικρόβια τῆς ἀσθενείας, ἀνακουφίζεται δὲ ὅταν αὐτὰ ἐκλείψουν, παρομοίως καὶ ἡ ψυχή. Ὑποφέρει καὶ αὐτὴ ἀπὸ τὰ πάθη καὶ τυραννεῖται ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Ὅταν λοιπὸν ἐπιτύχωμεν νὰ ἐκριζωθοῦν αἱ κακίαι αὐταί, θὰ φύγουν αἱ ἀφορμαὶ τῆς ταραχῆς καὶ τῆς στενοχωρίας καὶ θὰ ἐπικρατήσῃ εἰς τὴν ψυχήν μας ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς ὠφελείας ταύτης, ὅταν καλλιεργήσωμεν τὰς ψυχάς μας καὶ τὰς μορφώσωμεν κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἡ καθημερινή μας ζωὴ θὰ εἶνε ζωή, τὴν ὁποίαν θὰ ἐμπνέῃ καὶ θὰ κατευθύνῃ ὁ Θεός. Καὶ μέσα εἰς τὸ σπίτι, καὶ ἔξω εἰς τὴν ἐργασίαν μας, καὶ εἰς κάθε συναναστροφήν μας, καὶ εἰς οἱανδήποτε ἐνέργειάν μας, ἡ διαγωγή μας θὰ εἶνε ἀρωματισμένη μὲ τὸ ἄρωμα τῆς ἀρετῆς καὶ θὰ ὁμοιάζῃ μὲ τὸν καλλιεργημένον κῆπον ποὺ εἶνε γεμᾶτος ἀπὸ εὐώδη ἄνθη καὶ εὐχύμους καρπούς. Ἡ πραότης καὶ ἡ καλωσύνη, ἡ μακροθυμία καὶ ἡ ὑπομονή, ἡ ἀγαθοεργία καὶ ἡ εἰλικρίνεια καὶ ὅ,τι ἄλλο καλὸν καὶ θεάρεστον, θὰ εἶνε οἱ καρποί, τοὺς ὁποίους θὰ ἀποδίδωμεν μέσα εἰς τὴν κοινωνίαν. Ὡς ἐπιστέγασμα δὲ αὐτῶν θὰ ἔλθῃ ἡ κληρονομία τῆς αἰωνίου ζωῆς, ὅταν ὁ ἐπουράνιος γεωργός, ὁ Θεός, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ καὶ τῆς κρίσεως, θὰ καλέσῃ εἰς τὴν βασιλείαν Του ἐκείνους ποὺ θὰ παρουσιάσουν τοὺς καρποὺς τῶν καλῶν ἔργων. Τότε, δι' ἐκείνους ποὺ ἐκοπίασαν διὰ νὰ καλλιεργήσουν τὰς ψυχάς των, θὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ «οἱ σπείροντες ἐν δάκρυσιν, ἐν ἀγαλλιάσει θερισοῦσι».

Στήλη διὰ τοὺς γονεῖς

ΜΗ ΑΔΙΚΗΤΕ ΤΟ ΠΑΙΔΙ

Ὅπως ἐσημειώσαμεν εἰς προηγούμενον ἄρθρον μας, εἰς πᾶσαν παρεκτροπὴν τοῦ παιδιοῦ ἐπιβάλλεται ἡ παιδαγωγικὴ ἐπέμβασις τῶν γονέων. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ νομίζωμεν ὅτι πᾶσα ἐπέμβασις, ὁπωσδήποτε γινομένη, δύναται νὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ὠφέλειαν καὶ διόρθωσιν τοῦ παιδιοῦ. Τὸ ζήτημα εἶνε πολὺ λεπτὸν καὶ εἶνε πολλὰ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ προσέξουν οἱ γονεῖς εἰς περιπτώσεις τοιαύτας. Τὸ πρῶτον δὲ ποὺ πρέπει νὰ προσέξουν πολύ, εἶνε νὰ μὴ ἀδικήσουν τὸ παιδί. Καὶ λέγομεν τοῦτο, διότι δὲν εἶνε σπάνιον τὸ φαινόμενον γονέων, οἱ ὁποῖοι ὑπερβάλλουν καὶ μεγαλοποιοῦν καὶ τὰ μικρὰ σφάλματα τοῦ παιδιοῦ ἤ, ἀκόμη, χαρακτηρίζουν ὡς σφάλματα καὶ αὐτὰς ἐνίοτε τὰς ἀθῶας κινήσεις καὶ ἀνενόχους πράξεις τοῦ μικροῦ. Ἂς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὴν δευτέραν περίπτωσιν.

Τὸ παιδὶ εἶνε φυσικὸν νὰ δεικνύῃ μίαν ζωτικότητα καὶ νὰ εὐχαριστῆται εἰς τὴν κίνησιν. Τοῦτο εἶνε ἐντελῶς φυσικὸν διὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ παιδιοῦ, ἀποτελεῖ δὲ ἀπαραίτητον ὅρον διὰ τὴν σωματικήν του διάπλασιν καὶ ἀνάπτυξιν, σημεῖον δὲ ὑγείας καὶ εὐεξίας. Τὸ παιδὶ ἔχει ἀνάγκην νὰ κινῆται, νὰ τρέχῃ, νὰ κάμνῃ παντὸς εἴδους κινήσεις, νὰ φωνάζῃ καὶ ἀσκῇ τὴν φωνὴν καὶ τοὺς πνεύμονας. Νὰ περιεργάζεται καὶ νὰ ζητῇ νὰ μάθῃ τὸ κάθε τι, νὰ ἐκφράζῃ διάφορα συναισθήματα, νὰ ὁμιλῇ καὶ ἀσκῆται εἰς τὸν ἔναρθρον λόγον, ὁ ὁποῖος εἶνε ἰδιαίτερον προνόμιον τοῦ ἀνθρώπου. Ὅλα αὐτὰ καὶ ἄλλα παρόμοια, ἐντελῶς ἀθῶα καὶ φυσικά, πειράζουν ἐν τούτοις τὰ νεῦρα μερικῶν γονέων. Καὶ τοὺς βλέπει κανεὶς νὰ στενοχωροῦνται, νὰ ἐπιπλήττουν συνεχῶς, νὰ ἐκδηλώνουν διαρκῆ δυσαρέσκειαν, νὰ μὴ θέλουν ν' ἀφήσουν εἰς τὸ παιδὶ ἐλευθερίαν τινὰ κινήσεων, ἡ ὁποία εἶνε δι' αὐτὸ καὶ ἀνάγκη καὶ τέρψις. Λησμονοῦν τὰ ἰδικά των μικρὰ χρόνια καὶ ἀπαιτοῦν νὰ μεταβληθῇ τὸ παιδὶ εἰς ἕνα γέροντα, ὁ ὁποῖος νὰ κάθηται ἡσυχώτατος καὶ σιωπηλός, διὰ νὰ μὴ ταράττῃ τὴν ἡσυχίαν τοῦ σπιτιοῦ! Ἀφήνομεν δὲ τὰς περιπτώσεις ἐκείνας, εἰς τὰς ὁποίας γονεῖς ξένοι πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ τὸν βίον τῆς ἀρετῆς, καταλογίζουν εἰς βάρος τοῦ παιδιοῦ των τὸ ὅτι εἰς ὡρισμένας περιστάσεις ἐφέρθη μὲ εἰλικρίνειαν καὶ ἔδειξε τιμιότητα ἀπέναντι ἄλλων.

Ἀναμφιβόλως ὅμως ὑπάρχουν ἀναρίθμητοι περιστάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας τὸ παιδὶ ἐκδηλώνει κακίας καὶ πταίει πραγματικῶς, ὁπότε οἱ γονεῖς ἀντιμετωπίζουν τὸν πταίστην καὶ ἔνοχον. Ἀλλὰ τί συμβαίνει πολλάκις; Αἱ ἐπιπλήξεις καὶ τιμωρίαι δὲν εἶνε ἀνάλογοι πρὸς τὸν βαθμὸν τῆς ἐνοχῆς. Πολλάκις διὰ μικρὰ πταίσματα, τὰ ὁποῖα ἴσως θὰ ἔπρεπε καὶ νὰ παραβλέψουν οἱ γονεῖς καὶ νὰ ἐπιστήσουν περισσότερον τὴν προσοχὴν τοῦ παιδιοῦ εἰς σφάλματα καὶ ἐλαττώματα σοβαρώτερα, διὰ μικρὰ πταίσματα εἶνε ἱκανοὶ νὰ δημιουργήσουν σκηνὰς θορυβώδεις, νὰ φανοῦν αὐστηροὶ μέχρις ἀπανθρωπίας, νὰ ἐπιβάλλουν ποινὴν πολὺ βαρυτέραν ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ἤξιζε πράγματι τὸ πταίσιμον τοῦ παιδιοῦ. Πότε δὲ συνήθως σημειοῦται ἡ παρεκτροπὴ αὐτὴ τῶν γονέων; Ὅταν προκαταλαμβάνωνται ὑπὸ τοῦ θυμοῦ, ὅταν κυριεύωνται ἀπὸ τὴν ταραχήν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν κρίνουν ψυχραίμως καὶ δὲν εἶνε εἰς θέσιν νὰ εὐ-

ρουν τὸν πραγματικὸν βαθμὸν τῆς ἐνοχῆς, ὥστε νὰ ἐπιβάλουν τὴν ἀνάλογον τιμωρίαν. Ὁ θυμὸς καὶ ἡ παραφορὰ θολώνει τὸν νοῦν των, ὥστε νὰ φθάνουν εἰς ὑπερβολὰς καὶ νὰ γίνωνται ἄδικοι κριταί.

Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτάς, πολὺ δὲ περισσότερον εἰς τὴν περίπτωσιν ποὺ ἀνεφέρομεν προηγουμένως, τὸ παιδὶ ἀδικεῖται. Ἀδικεῖται, διότι τιμωρεῖται περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι ἀξίζει ἡ ἐνοχή του, ἡ τιμωρεῖται καὶ δι' ἀνύπαρκτα πταίσματα. Καὶ δὲν εἶνε μὲν συνήθως εἰς θέσιν νὰ ἀπολογηθῇ καὶ νὰ δώσῃ ἐξηγήσεις καὶ νὰ ὑπερασπίσῃ ὅπως πρέπει τὸ δίκαιόν του. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν σημαίνει καὶ ὅτι δὲν ἀντιλαμβάνεται τὴν ἀδικίαν ποὺ γίνεται εἰς βάρος του. Ποία δὲ ἡ συνέπεια τρύτου; Ὄχι μόνον δὲν ὠφελεῖται ἀπὸ τὰς ἐπιπλήξεις καὶ τιμωρίας, ἀλλὰ καὶ ἐξανίσταται καὶ ἐρεθίζεται καὶ ἀγανακτεῖ. Τὸ δὲ χειρότερον, κλονίζεται εἰς τὴν ψυχήν του ἡ ἐμπιστοσύνη πρὸς τοὺς γονεῖς, ἡ πεποίθησις εἰς τὴν ὀρθὴν ἀντίληψίν των καὶ τὴν ἀκριβοδικαίαν ἐκτίμησιν τῶν πραγμάτων. Ἀλλ' ὅταν τὸ παιδὶ χάσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην πρὸς τοὺς γονεῖς του, τότε πλέον δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπιδράσουν ἐπ' αὐτοῦ οἱ γονεῖς. Οἱ λόγοι των, αἱ συμβουλαί των καὶ αἱ ἐπιπλήξεις των δὲν θὰ ἔχουν τὸ ἀνάλογον κῦρος, ὥστε νὰ ὠφελήσουν τὰ παρεκτρεπόμενα τέκνα των.

Προσοχή, λοιπόν, εἰς τὰς ἐπιπλήξεις καὶ τιμωρίας. Ἐὰν θέλετε νὰ ἔχετε ἀμέριστον τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν τέκνων σας, ποτὲ μὴ τὰ ἀδικῆτε. Προτιμότερον εἶνε νὰ τιμωρήσετε ἐπιεικέστερον τοῦ πρέποντος, παρὰ νὰ πληγώνετε τὴν ψυχὴν τῶν παιδιῶν σας μὲ τιμωρίας παραλόγους καὶ ὑπερβολικὰς καὶ ἀδίκους.

Ἀπὸ τοὺς χρόνους τῶν διωγμῶν.

ΕΥΝΙΚΗ

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ

—Ἀλήθεια! Διηγηθῆτέ μου ὅ,τι ξεύρετε περὶ αὐτῆς. Βλέπετε, ὅτι κάμνω μίαν μελέτην, συναθροίζω ὅλας τὰς πληροφορίας, ποὺ εἰμπορῶ νὰ συλλέξω ἐπὶ τοῦ νέου ἀλλὰ τρομεροῦ συνάμα τούτου ζητήματος. Εἶνε μία εὐχαρίστησις, ποὺ μὲ ἀπασχολεῖ κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀνίας. Ἀφοῦ δὲν εἰμποροῦμεν ὅλοι νὰ εἴμεθα φιλόσοφοι καὶ ἡ φιλοδοξία νὰ κυβερνῶμεν τὸ κράτος μᾶς ἔχει ἀπαγορευθῆ ἀφ' ὅτου ἡ Ρωμαϊκὴ κυριαρχία ἐπέβαλε τοὺς νόμους της, εἴμεθα ἐνθουσιασμένοι νὰ ἔχωμεν νέα ζητήματα συζητήσεων, ἐλαφρὸς ἀλλαγάς....

—Καὶ ὀνομάζετε αὐτὰ ἐλαφρὰς ἀλλαγάς! Ἐὰν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι εἰμποροῦσαν νὰ ἐνεργήσουν, ὅπως θέλουν, δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι θὰ κατέστρεφον τοὺς θεούς μας.

—Αἴ! ναί, κάθε ἄγαλμα θὰ ἐκρημνίζετο, κάθε ἱερὸν θ' ἀνετρέπετο, εἶπεν ἠρέμως ὁ νεαρὸς Ἕλλην.

—Ὦ! Ὁποία ἀσέβεια! Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶνε ἄξιοι νὰ ζοῦν.

—Θὰ ἠθέλατε, εἶμαι βέβαιος, νὰ τοὺς ἴδετε νὰ ρίπτωνται εἰς τὴν κονίστραν, διὰ νὰ τοὺς κατασπαράξουν αἱ τίγρεις; εἶπεν ὁ νέος, ἐκσπῶν εἰς γέλωτας.

—Θὰ ἦτο μεγάλη εὐεργεσία διὰ τὸ ἀνθρώπινον γένος. Διότι φαίνεται ὅτι δὲν θέλουν οἱ ἄπιστοι αὐτοὶ νὰ φυλάττουν μόνον διὰ τὸν ἑαυτόν των τὴν πίστιν των, ἢ μᾶλλον τὴν ἀπιστίαν των.

—Ὄχι, βέβαια· θὰ ἤθελαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νὰ συμμετάσχουν εἰς τὴν πίστιν των. Δὲν εἶδα εἰς τὴν ζωήν μου ὑποκείμενον μὲ τόσην ἐπιμονὴν καὶ θερμότητα, ὅσον τὸν γέροντα ἐκεῖνον, ποὺ ἐρητόρευεν εἰς τὴν ἀγοράν μας, εἶπεν ὁ νέος μὲ ὕφος σοβαρώτερον.

—Ἀλλ' εἶνε τρομερόν! προσέθεσεν ἡ Ἰουνία. Οἱ Ἀθηναῖοι δὲν θὰ θέσουν τέρμα εἰς τοιαῦτα αἴσχη οἱ ἴδιοι, ἐὰν δὲν ἀναλάβῃ νὰ ἐπέμβῃ ἡ ἐξουσία.

—Λησμονεῖτε, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἀγαποῦν τοὺς νεωτερισμούς. Θὰ διεσκέδαζαν καὶ μὲ αὐτὴν τὴν Παλλάδα Ἀθηνᾶν, ἐὰν ἡ λατρεία της ἦτο πρόσφατος, ὅπως καὶ μὲ τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος τώρα. Θὰ ἠκούσατε διὰ τὸν βωμόν μας τὸν ἀφιερωμένον εἰς τὸν ἄγνωστον Θεόν. Ὑποθέτουν μερικοί, ὅτι ἐκτίσθη ἀπὸ τὸν Σωκράτη, εἰς τὸ μέρος, ὅπου αὐτὸς ἐξετέλει τὰ πρὸς τὸν Θεὸν καθήκοντά του. Ὁ Θεὸς αὐτὸς δὲν ἔχει οὔτε ἱερὸν οὔτε ἄγαλμα καὶ ὁ γέρων ἰσχυρίζεται, ὅτι ὁ ἕως τώρα ἄγνωστος αὐτὸς Θεός, κατέστη γνωστὸς ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

—Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶνε κανένας μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος, τοῦ μεγάλου φιλοσόφου;

—Ὄχι, θὰ ἔλεγε κανείς, ὅτι εἶνε γέρων δοῦλος, ὁ ὁποῖος ἐξηγόρασε τὴν ἐλευθερίαν του. Δὲν εἰμπορεῖ βεβαίως νὰ καυχηθῇ ὡς πολὺ μορφωμένος.

—Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δέχονται ν' ἀκούουν τὴν φλυαρίαν ἑνὸς οὐτιδανοῦ δούλου! εἶπεν ἡ Ἰουνία μὲ ἀποστροφήν.

—Ὄχι. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὑπάρχει κάτι τὸ περίεργον, καὶ ἐπειδὴ γνωρίζει τόσα ὡραῖα πράγματα.

—Δὲν εἰξεύρει τίποτε. Διηγεῖται μύθους ἀξίους δι' ἕνα παράφρονα. Γνωρίζω ὀλίγον τὰς διδασκαλίας τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Σωκράτους, διότι τὰ ἐμελέτησα. Πιστεύω ὅτι μὲ ὅλην τὴν σοφίαν των οἱ δύο οὗτοι φιλόσοφοι θὰ εἶχαν ἀνακαλύψει τὸν ἄγνωστον αὐτὸν Θεόν, ἐὰν ὑπῆρχεν.

—Ὁ Πλάτων καὶ ὁ Σωκράτης εἶνε βεβαίως ἐκλεκτοὶ ἄνθρωποι.

—Ναί, εἶνε τόσον σοφοί, ὅσον ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶνε παράφρων. Διηγεῖται παράλογα πράγματα, παράλογα καὶ ἀντιθρησκευτικά. Καὶ ἐκεῖνο ποὺ μὲ καταπλήττει, εἶνε τὸ ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶνε τῆς αὐτῆς γνώμης.

—Τὸ πιστεύομεν, ὅπως καὶ σεῖς, προσέθεσεν ὁ νέος μὲ ζωηρότητα. Ἀλλ' ὁσονδήποτε παράλογος καὶ ἂν εἶνε ἡ θρησκεία αὕτη, τοῦτο δὲν ἐμποδίζει ἀπὸ τοῦ νὰ ἔχῃ κάτι τὸ περίεργον καὶ εὐχάριστον. Ἰδοὺ ἡ αἰτία, ποὺ μᾶς κάμνει νὰ ἀνεχώμεθα τοὺς ὀπαδούς της.

—Ἀλλ' ὑποθέσατε, ἄτι μὲ τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἐπιδεξιότητά των, κατορθώνουν νὰ παρασύρουν τὸν λαὸν εἰς τὴν ἀσέβειαν ταύτην.

Ὁ νέος συνωφρυώθη.

—Ποτέ, εἶπεν. Ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες εἴμεθα πολὺ φρόνιμοι. Ἡ νέα θρησκεία ὅπως καὶ ἡ τῆς Ἴσιδος θὰ προσελκύσῃ πρὸς καιρὸν τὴν προσοχήν μας, ἐπειδὴ ἀκριβῶς εἶνε νέα. Ποτὲ ὅμως ὁ κόσμος δὲν θὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν λατρείαν τοῦ Διὸς καὶ τῶν θεῶν μας.

—Ὦ Ἑστία, σὺ ἡ ὁποία φυλάττεις τὰς καρδίας καὶ τὰς ἑστίας μας, φύλαξέ μας ἀπὸ τοιοῦτο δυστύχημα! εἶπε συγκινημένη ἡ Ἰουνία.

Ἔπειτα ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ διὰ τὴν ἀδελφήν της, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀφήσει εἰς τὴν Ρώμην, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς προστάτιδος ταύτης θεᾶς: (Ἀκολουθεῖ)

ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συνῆλθεν εἰς τὴν τακτικὴν αὐτῆς συνέλευσιν. Ἡ σύνοδος τῶν ἐπισκόπων, ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων ἔχουσα τὴν ἀρχήν της, πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ «ἀνακρίνῃ τὰ δόγματα τῆς εὐσεβείας, διαλύῃ τὰς ἐμπιπτούσας ἐκκλησιαστικὰς ἀντιλογίας καὶ τὰ ἀναφυόμενα ἐκκλησιαστικὰ κεφάλαια»—κατὰ τὸν ὁρισμὸν τῶν Ἱερῶν Κανόνων—ἀποτελεῖ βασικὸν θεσμὸν τῆς ὁμοσπονδιακῶς διοικουμένης Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Θὰ ἠδύνατο δὲ καὶ τώρα νὰ ἔχῃ τὴν σπουδαιότητα καὶ τὴν αἴγλην τῶν παλαιῶν ἐκείνων τοπικῶν Συνόδων, τῶν ὁποίων αἱ ἀποφάσεις ἔλαβαν οἰκουμενικὸν κῦρος, ἐὰν τὰ συζητούμενα θέματα ἦσαν ἀνάλογα πρὸς τοιαύτας συνόδους.

Ἀλλὰ δυστυχῶς ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν τὰς πλείστας τῆς Ἱεραρχίας μας συζητήσεις ἐξαντλεῖ «ἡ οἰκονομικὴ ἐξασφάλισις τοῦ Κλήρου». Καὶ τὸ πρᾶγμα ἔγινε τόσον ἐμφανές, ὥστε ὁ Τύπος—ὄχι βεβαίως ὁ κομμουνιστικὸς ἢ ὁ κομμουνίζων, ἀλλ' ἡ σοβαρωτέρα αὐτοῦ μερίς—νὰ παρατηρῇ, ὅτι «ἡ αἰωνία συζήτησις περὶ τοῦ μισθοῦ τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου δὲν προάγει τὸ κῦρος τῆς Ἱεραρχίας»· ὅτι ἡ Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία «ἐπιζητεῖ διαρκῶς αὐτὴ ἡ ἰδία τὴν ἀρωγὴν τοῦ κράτους ἐναντίον τῶν ἀλλοδόξων προπαγανδῶν, ἐναντίον τῶν παλαιομερολογιτῶν καὶ εἰς κάθε ἄλλην ἀνάγκην»· ὅτι «ἡ ἀντίδρασις ἐναντίον τῆς καθολικῆς προσηλυτιστικῆς κινήσεως δὲν εἰμπορεῖ νὰ γίνῃ μόνον μὲ ἀπαγορευτικὰ μέσα» κλπ.

Ἡ βάσις τοῦ ζητήματος.

Ὅταν λέγωμεν, ὅτι «ἡ οἰκονομικὴ ἐξασφάλισις τοῦ Κλήρου» δὲν πρέπει ν' ἀποτελῇ πάντοτε θέμα τῶν συνόδων τῆς Ἱεραρχίας, δὲν ἐννοοῦμεν, ὅτι ὁ ἱερὸς Κλῆρος δὲν εἶναι ἄξιος τῆς μερίμνης τῆς Ἱεραρχίας του. Κάθε ἄλλο. Οὐδ' ἀγνοοῦμεν ὅτι ὁ κατώτερος Κλῆρος, κατὰ τὸ μέγα αὐτοῦ μέρος, πένεται, στενούμενος στοιχειωδεστάτων μέσων τῆς ζωῆς. Ἀλλὰ νομίζομεν ὅτι ἡ μὲν διαρκὴς συζήτησις δὲν βελτιώνει τὴν κατάστασιν τοῦ πεινῶντος Κλήρου, ἡ δὲ ἀκάρπως ἐπαναλαμβανομένη ἀξίωσις νὰ δώσῃ τὸ Κράτος τὰ οἰκονομικὰ μέσα δὲν προάγει, πράγματι, τὸ κῦρος τῆς Ἐκκλησίας. Διότι ἡ Ἐκκλησία ἔχει ἀνεξαντλήτους ὑλικὰς δυνάμεις, ὅταν διατηρῇ ἀκμαίας τὰς ἠθικὰς καὶ πνευματικάς της δυνάμεις. Τὸ δὲ Κράτος—ἰδιαιτέρως τὸ ἰδικόν μας κοινοβουλευτικὸν Κράτος—ὄχι μόνον δὲν θὰ ἐτόλμα νὰ ἁρπάσῃ τὴν ὑλικὴν περιουσίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ θὰ προσέφερε τοιαύτην αὐθορμήτως, ἐὰν ἠσθάνετο τὰς δυνάμεις ταύτας τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐδῶ, λοιπόν, κεῖται ἡ βάσις τοῦ ὅλου ζητήματος. Εἰς τὴν ἀνάκτησιν τῶν ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν δυνάμεων. Ὅταν αὐταὶ ἀνακτηθοῦν, τότε καὶ τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα θὰ λυθῇ αὐτομάτως. Τότε καὶ αἱ προπαγάνδαι δὲν θὰ εἶναι ἐπίφοβοι· ἀλλὰ τοὐναντίον θὰ δύναται ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὸ τοῦ θείου Παύλου: «δεῖ καὶ αἱρέσεις εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ἡμῖν».

Ἡ δὲ ἀνάκτησις τῶν πνευματικῶν δυνάμεων ἐξαρτᾶται πρωτίστως ἀπὸ τὸν ἀνώτερον Κλῆρον. Καὶ ἂς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ εἴπωμεν, ὅτι αὐτὸ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι τὸ θέμα τῶν θεμάτων. Ἄνευ τῆς λύσεως αὐτοῦ, οὔτε κατώτερος Κλῆρος θὰ μορφωθῇ, οὔτε τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα θὰ προαχθῇ, οὔτε αἱ προπαγάνδαι θὰ ἀντιμετωπίζωνται ἀποτελεσματικῶς, οὔτε ὁ θεσμὸς τῶν Συνόδων θὰ ἐπιβάλλῃ τὸ ὄντως μέγα κῦρός του.

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἰαπωνίας.

Τὸ περιοδικὸν «Oecumenica», εἰς τὸ πελευταῖον αὐτοῦ τεῦχος, σημειώνει ὅτι εἰς τὴν Ἰαπωνίαν ὑπάρχει Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, τὴν ὁποίαν ἵδρυσε τῷ 1861 ὁ Ρῶσος μοναχὸς Νικόλαος Καζάτκιν, ὁ ὁποῖος κατόπιν ἔγινε καὶ ὁ πρῶτος ἐπίσκοπός της. Σήμερον ἡ Ἐκκλησία αὕτη, ὁλοτελῶς ἀνεξάρτητος ὡς πρὸς τὰ μέσα τῆς συντηρήσεώς της, περιλαμβάνει 40.000 πιστοὺς καὶ 50 κληρικούς, πάντας Ἰάπωνας, ἐκτὸς τοῦ ἐπισκόπου Σεργίου, ὁ ὁποῖος εἶναι Ρῶσος, βαπτίζει δὲ κατ' ἔτος 500 ἄτομα.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΖΩΗΣ»

Ο ΥΙΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Σειρὰ μαθημάτων διὰ τὰ Κατώτερα Κατηχ. Σχολεῖα, χρησιμώτατον βοήθημα διὰ τοὺς διδάσκοντας. Περιέχει τὴν διδακτέαν ὕλην ἑνὸς σχολικοῦ ἔτους. Σελίδες 128. Τιμᾶται δρ. 20 ἄδετος, δρ. 35 πανόδετος. Προστίθενται ταχυδρομικὰ Ἐσωτερικοῦ δρ. 8 διὰ τὰ ἄδετα, δρ. 10 διὰ τὰ πανόδετα. Διὰ τὸ Ἐξωτερικόν, διπλάσια.

Η ΘΕΙΑ ΟΙΚΟΔΟΜΗ

Σειρὰ μαθημάτων διὰ τὰ Μέσα Κατηχ. Σχολεῖα, βοήθημα διὰ τοὺς διδάσκοντας. Περιέχει τὴν διδακτέαν ὕλην ἑνὸς σχολικοῦ ἔτους. Σελίδες 136. Τιμᾶται δρ. 30 ἄδετος, δρ. 45 πανόδετος. Ταχ)κὰ Ἐσωτερικοῦ δρ. 8 διὰ τὰ ἄδετα, δρ. 10 διὰ τὰ πανόδετα. Ἐξωτερικοῦ διπλάσια.

ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

τοῦ 1934—1935 διὰ τὰ Ἀνώτερα Κατηχητικά, πολυγραφημένον. Σελίδες 77. Τιμὴ δρ. 35. Ταχ)κὰ Ἐσωτερικοῦ δρ. 10. Ἐξωτερικοῦ διπλάσια.

Τὸ ἄξιον ἰδιαιτέρας προσοχῆς γεγονὸς εἶναι, ὅτι ἡ μικρὰ αὕτη Ἐκκλησία ἔχει δύο θεολογικὰ κολλέγια· ὅτι κατὰ τὸν πρό τινων ἐτῶν ἐπισυμβάντα καταστρεπτικὸν σεισμὸν κατέπεσε καὶ ὁ ἐν Τόκιῳ καθεδρικὸς των ναός, τὸν ὁποῖον ὅμως ἀνήγειραν τῷ 1929 διὰ δαπάνης 240 χιλιάδων γιὲν (ἤτοι εἴκοσι περίπου ἑκατομμυρίων σημερινῶν δραχμῶν), τὰ ὁποῖα κατέβαλαν ἐξ ὁλοκλήρου οἱ πιστοί!

Τὰ ἐκ τούτου διδάγματα εἶναι εὐνόητα.

Ἡ ῥθινουσα ῥυλή.

Τὸ στατιστικὸν δελτίον τῆς κινήσεως τοῦ πληθυσμοῦ μᾶς πληροφορεῖ κατὰ μῆνα περὶ τοῦ μεγάλου καὶ δυσαναλόγου ἀριθμοῦ τῶν θανάτων, ποὺ σημειοῦνται εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν. Τὸ κακὸν δὲ τοῦτο δὲν εἶναι μόνον τοπικόν, ὀφειλόμενον, ὅπως θὰ ὑπέθετε κανείς, εἰς ἰδιαιτέρους ἀνθυγιεινοὺς ὅρους ἐν Ἑλλάδι, ἀλλ' εἶναι γενικώτερον. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν οἱ ἁρμόδιοι ἀπασχολοῦνται μὲ τὴν «δυσοίωνον αὔξησιν τῆς θνησιμότητος τῆς παιδικῆς ἡλικίας», καίτοι «γεννῶνται τώρα ὀλιγώτερα παιδιά», καίτοι «πολλαὶ ἀσθένειαι κατενικήθησαν ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης», καίτοι «αἱ γεννήσεις γίνονται ὑπὸ ὑγιεινὰς συνθήκας πολὺ καλυτέρας τῶν πρὸ δεκαετίας».

Καὶ ἡ μὲν ἰατρικὴ ἐπιστήμη δὲν δύναται νὰ δώσῃ ἐξήγησιν τοῦ φαινομένου. Ἀλλ' οἱ «Ἐκκλ. Καιροὶ» τοῦ Λονδίνου ὀρθῶς φρονοῦν, ὅτι «ἡ ὑπερβολικὴ λατρεία εἰς τὰ βίαια σπόρτ, τὰ ὁποῖα εἶναι πλέον κοινὰ καὶ μεταξὺ τῶν γυναικῶν, καθὼς ἐπίσης ἡ χρῆσις μεθόδων ἀπροφυγῆς τῆς τεκνογονίας κατὰ τὰ πρὸ τῆς συλλήψεως ἔτη», ἀποτελοῦν τὰ βαθύτερα αἴτια τῆς θνησιμότητος τῶν ἐκ τοιούτων μητέρων γεννωμένων τέκνων. Καὶ οὕτω οἱ λεγόμενοι Χριστιανικοὶ λαοὶ φθίνουν, διότι ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὸν Χριστὸν καὶ ἔπαυσαν νὰ εἶναι πράγματι χριστιανικοί. Οἱ δὲ «μακρύνοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπολοῦνται», ἐβεβαίωσεν ὁ Δημιουργὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ Κυβερνήτης τῶν λαῶν.

ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν θὰ ὁμιλήσουν κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν οἱ κάτωθι θεολόγοι εἰς τοὺς ἱ. ναούς:

Μητροπόλεως ὁ ἀρχιμ. Σεραφεὶμ Παπακώστας.

Χρυσοσπηλαιωτίσσης ὁ ἀρχιμ. Ἰγνάτιος Κολιόπουλος.

Ἁγ. Κωνσταντίνου (Ὁμονοίας) ὁ κ. Π. Τρεμπέλας.

Ἐπίσης ὁμιλοῦν οἱ παρεπιδημοῦντες κ. κ. Ἰωάν. Καψιμάλλης ἐν *Καβάλλᾳ*· Χ. Δέδες ἐν *Χανίοις*· Ἱεροδ. Λεωνίδας Παρασκευόπουλος ἐν *Χίῳ*· Χ. Παπαγιάννης ἐν *Μυτιλήνῃ*· Ἀθ. Φραγκόπουλος ἐν *Ἰωαννίνοις*· Κωνστ. Λαμπρόπουλος ἐν *Ἡρακλείῳ*· Κ. Χρόνης ἐν *Ναούσῃ* καὶ Γ. Γεωργαντόπουλος ἐν τῇ περιφερείᾳ *Λαρίσης*· ἔτι δὲ καὶ οἱ περιοδεύοντες κ.κ. Λάζ. Χατζηθέμελις ἐν τῇ περιφερείᾳ *Ἡρακλείου* καὶ Παν. Παπαγιάννης ἐν *Μακεδονίᾳ*.

Τύποις «ΖΩΗΣ» — Ἱπποκράτους 189, Ἀθῆναι.